



# Kartläggning av naturnära omsorgsboenden i Upplands Väsby

Underlag till Ekologisk utvecklingsplan

14 augusti 2015

Slutversion

## **: EKOLOGI GRUPPEN**

Beställning: Upplands Väsby kommun

Framställt av: Ekologigruppen AB

[www.ekologigruppen.se](http://www.ekologigruppen.se)

Telefon: 08-525 201 00

Slutversion: 2015-08-14

Uppdragsansvarig: Sunna Pfeiffer

Medverkande: Kristina Ask, Ulrika Hamrén.

Foton, illustrationer och kartor: Om inget annat anges: Ekologigruppen AB

Internt projektnummer: 6777

Denna rapport är framtagen av Ekologigruppen på uppdrag av Upplands Väsby kommun som ett tillägg till kartläggningen av ekosystemtjänster i kommunen.

## Innehåll

<b>Omsorgsboenden - tillgång till natur</b>	<b>4</b>
<b>Omsorgsboenden - information om tillgänglighet</b>	<b>6</b>
<b>Referenser</b>	<b>9</b>

### Omsorgsboenden

Med omsorgsboenden avses här olika typer av bostäder för äldre eller personer med funktionsnedsättning. Följande typer har inkluderats:

- Äldreomsorg
- LSS-boende
- Psykiatriboende

### Kriterier för tillgänglighet

Tillgängligheten har bedömts grovt då lutningar på gångvägar inte har kunnat mätas in inom ramen för projektet. Boverkets allmänna råd om tillgänglighet för gångytor har dock användts som utgångspunkt. Gångytor ska vara utformade så att personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga kan ta sig fram och så att personer med rullstol kan förflytta sig utan hjälp. Mer information finns på boverkets hemsida, sökord ALM.

### Varför urban natur?

Mer information om de gröna miljöernas nytta i staden kan läsas i Moviums skrift *Varför urban natur*. Där finns även referenser till forskningsrapporter i ämnet.

## Omsorgsboenden - tillgång till natur

Vistelse i naturen bidrar ofta till viss grad av fysisk aktivitet och har positiv inverkan på vår mentala hälsa, där forskning till exempel visar på minskade stressnivåer (Movium, SLU, Varför urban natur). Gröna miljöer är därför särskilt betydelsefulla för äldre och personer med psykisk eller fysisk funktionsnedsättning. Denna kartläggning visar tillgång till rekreativa gröna miljöer i närheten av kommunens äldre- och serviceboenden. Rekreativ miljö har i detta fall definierats generöst som områden med grönska där det är möjligt att vistas och röra sig, så att besökaren har möjlighet till fysisk aktivitet genom promenad men också lugn och stillhet. Endast områden som är förlagda på ett sådant sätt att de inte bedömts ha potential att rymma dessa aktiviteter har undantagits. Det gäller exempelvis grönområden som huvudsakligen fungerar som buffert i bullerstörda och trafikintensiva miljöer och mindre gröna remsor i anslutning till kvartersmark. Grönområdena har även bedömts utifrån tillgänglighet när det gäller markmaterial och lutning.

Avgränsningen har gjorts på två avståndsnivåer som har valts utifrån ”Riktvärden för tillgång till natur- och grönområden” som ingår i Upplands Väsby strategier för utveckling av ekosystemtjänster. Riktvärdena anger att boende bör ha tillgång till en kvarterspark inom 100 m och en bostadsnära park inom 300 m. Dessa avstånd bedöms även relevanta i detta sammanhang, där närhet är särskilt viktigt för personer med begränsad rörelseförmåga.

### Befintliga områden

#### Boenden med tillgång på grönområden

Flera av kommunens boenden har relativt god tillgång till parker och natur. I de centrala delarna handlar det om anlagda och intensivt skötta parker och mindre avgränsade områden, exempelvis upplevelsestråket längs Väsbyån. I och med att trycket är högt från många brukargrupper i de centrala delarna av orten är det viktigt att satsa på utveckling av dessa områden med fokus på att maximera de gröna kvaliteterna i den i övrigt relativt hårdgjorda miljön. Detta kan t.ex. göras genom att tillföra vegetation för ökad biologisk mångfald och upplevelsevärden.

Även många av ytterområdena med trafikseparerade miljöer har god tillgång till naturmiljöer men här handlar det snarare om extensivt skötta skogsområden med gångvägar som går i utkanten av skogen. Möjlig utveckling av dessa miljöer vore att prioritera naturvårdande skötselinsatser för att öka variationen av naturtyper och upplevelser och skapa mer lekfulla rörelsestråk och vistelseytor inne i, och inte bara vid sidan av, naturmarken. Skyltning, vägledning och avståndsmarkering, tillsammans med information om växter och djur, kan också öka möjligheterna att tillgodogöra sig naturupplevelser på ett enklare sätt.

### Potentiella områden

#### Områden som kan tillgängliggöras

Flera av naturmiljöerna som ligger i närheten av omsorgsboenden har höga natur- och rekreationsvärden, men är enbart tillgängliga via upp-trampade informella stigar som ofta går i brant terräng. De äldreboenden som redovisas som potentiella har tillgång till natur som med relativt små medel kan göras mer tillgänglig. I tabellen på nästa sida ges en kortfattad beskrivning av respektive område. En medveten satsning på tillgängliga stigar, vägvisning, bänkar och eventuellt belysning skulle bidra till ökade rekreativa kvaliteter även för personer med funktionsnedsättningar av olika slag.

### Bristområden

#### Boenden med brist på grönska

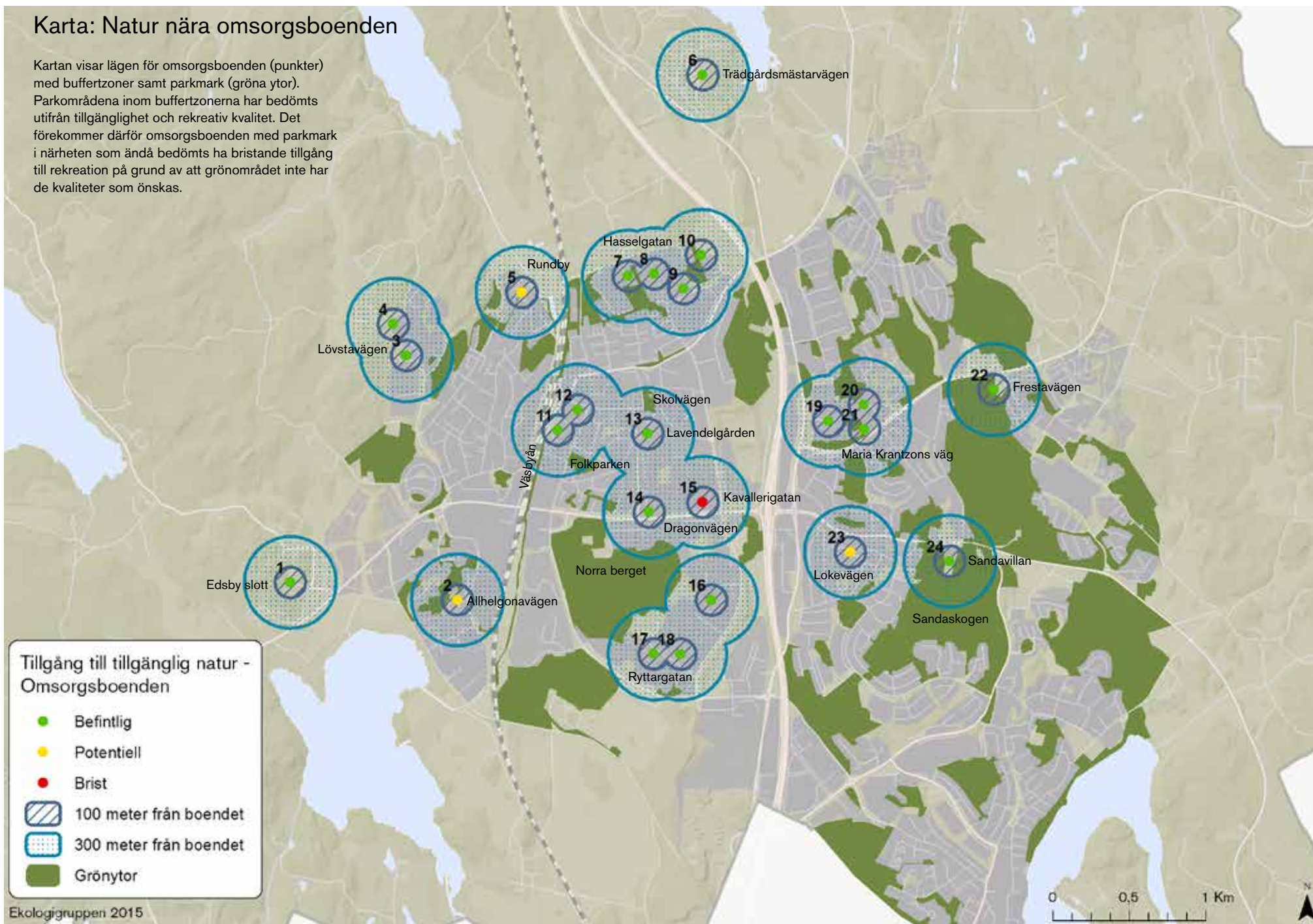
Ett fåtal boenden saknar helt natur- och parkmiljöer inom 300 meter. Tillgången till grönska inne på kvartersmark/privat gård har dock inte bedömts, en särskild satsning på hälsofrämjande miljöer på gården skulle till viss del kunna kompensera bristen på närnatur för dessa boenden.

#### Uppgifter som går att läsa ut i GIS-skiktet

I GIS-skiktet *Natur nära äldreboenden* visas vilka äldreboenden, serviceboenden och gruppboenden som har <100 meter, 100-300 meter eller >300 meter till naturområde med rekreationsvärde för äldre. I GIS-skiktet finns även kommentarer om områdenas tillgänglighet för funktionshindrade.

## Karta: Natur nära omsorgsboenden

Kartan visar lägen för omsorgsboenden (punkter) med buffertzoner samt parkmark (gröna ytor). Parkområdena inom buffertzoner har bedömts utifrån tillgänglighet och rekreativ kvalitet. Det förekommer därför omsorgsboenden med parkmark i närheten som ändå bedömts ha bristande tillgång till rekreation på grund av att grönområdet inte har de kvaliteter som önskas.



## Omsorgsboenden - information om tillgänglighet

Id	Boendetyyp	Adress/plats	100m	300m	Status	Tillgänglighet rullstol	Åtgärdsbehov	Kommentar
1	Äldreomsorg	Gästhemmet Edsby slott	Ja	Ja	Befintlig	Ej bedömt	Litet	Boendet är omgivet av natur- och kulturmiljö.
2	LSS-boende	Allhelgonavägen	Ja	Ja	Potentiell	Nej	Visst	Skogsområde i väster: Nås via enkel upptrampad stig, ej fullt tillgänglig men har rekreativa kvaliteter. Tillgängliggörande av stigen skulle öka rekreativiteterna.
3	LSS-boende	Lövstavägen 31	Ja	Ja	Befintlig	Ja	Litet	Skog i väster: Tillgänglig asfalterad väg löper längs med skogskanten. Skyltad motions slinga finns inne i skogen, denna är dock ej fullt tillgänglig för funktionshindrade.
4	LSS-boende	Lövstavägen 57	Ja	Ja	Befintlig	Ja	Litet	Skog i väster: Tillgänglig asfalterad väg löper längs med skogskanten. Skyltad motions slinga finns inne i skogen, denna är dock ej fullt tillgänglig för funktionshindrade.
5	LSS-boende	Runby gruppboende	Nej	Ja	Potentiell	Nej	Stort	Ny bebyggelse under uppbyggnad - potential finns att tillgängliggöra skogen i väster.
6	LSS-boende	Trädgårdsmästar vägen	Ja	Ja	Befintlig	Ej bedömt	Litet	Boendet ligger omgivet av natur och kulturlandskap och bedöms ha god tillgång till trädgårdskvaliteter inom kvartersmark.
7	Äldreomsorg	Hedvigsgården	Ja	Ja	Befintlig	Ja	Litet	Grönområde i söder: Tillgänglig via beslyst gc-väg i områdets utkant.
8	LSS-boende	Hasselgatan 50	Nej	Ja	Befintlig	Ja	Litet	Grönområde i söder: Tillgängligt via beslyst gc-väg i områdets utkant.
9	LSS-boende	Hasselgatan 20	Ja	Ja	Befintlig	Ja	Litet	Grönområde i nordväst: Nås via planskild korsning under Hasselgatan. Området är fullt tillgängligt på asfalterad gångväg.
10	LSS-boende	Hasselvillans gruppboende	Ja	Ja	Befintlig	Ja	Litet	Grönområde i söder: Nås via planskild korsning under Hasselgatan. Området är fullt tillgängligt på asfalterad gångväg.
11	Äldreomsorg	Brobacken	Nej	Ja	Befintlig	Ja	Litet	Upplevelsestråket Väsbyån finns inom inom 100 m: Smalt stråk med belyst grusad gångbana, grönska och vattenkontakt erbjuder trots viss störning från järnväg och biltrafik rekreativa kvaliteter och promenadmöjligheter. Folkparken (grönområde i sydost): Ej tillgängligt pga branta slänter mot Optimusvägen och omgivande villatomter som hindrar möjligheten till tillträde.

Id	Boendetyyp	Adress/plats	100m	300m	Status	Tillgänglighet rullstol	Åtgärdsbehov	Kommentar
12	LSS-boende	Upplysningens väg	Nej	Ja?	Befintlig	Ja	Litet	Upplevelsestråket Väsbyån finns inom inom 300 m: Smalt stråk med belyst grusad gångbana, grönska och vattenkontakt erbjuder trots viss störning från järnväg och biltrafik rekreativa kvaliteter och promenadmöjligheter. Folkparken (grönområde i sydost): Ej tillgängligt pga branta slänter mot Optimusvägen och omgivande villatomter som hindrar möjligheten till tillträde.
13	Äldreomsorg	Lavendelgården	Nej	Ja	Befintlig	Ja	Litet	Park i norr vid Skolvägen: Liten park med intensiv skötsel, rabatter, lekmiljö mm. Fullt tillgänglig.
14	Psykiatriboende	Dragonvägen	Nej	Ja	Befintlig	Ja	Litet	Skog i söder: Norra berget nås via planskild korsning under Mälarvägen. Asfalterad belyst väg löper längs med områdets utkant. Terrängen inne i området är brant och nås enbart via smala upptrampade stigar.
15	LSS-boende	Kavallerigatan	Nej	Nej	Brist	Ej bedömt	Stort	Brist: Tillgängligt grönområde saknas i närområdet. Skogsdunge i sydväst finns men avståndet är stort och de rekreativa kvaliteterna är små då det ligger i bullerstörd trafikmiljö och stigar saknas. Utvecklingspotential: satsa på de bostadsnära miljöerna på kvartersmark med fokus på natur- eller trädgårdskvaliteter.
16	Äldreomsorg	Speldosan	Ja	Ja	Befintlig	Nej	Medel	Dunge i väster inom 100 m: Tillgänglig via asfaltsväg, dock bitvis relativt brant. Potential att utveckla de mest bostadsnära delarna för ökad vistelsemöjlighet. Skog i väster inom 300 m: Enkel stig och relativt brant stig leder in i skogen.
17	LSS-boende	Majsans gruppboende	Nej	Ja	Befintlig	Ja	Litet	Skogsområde i nordväst: Gunnes gård och intilliggande skogsområde (Norra berget) har stora kvaliteter och är fullt tillgänglig med asfalterad väg. Park i söder: ej tillgänglig och har låg rekreativ kvalitet pga begränsad storlek och trafikbuller.
18	LSS-boende	Ryttargatan	Nej	Ja	Befintlig	Ja	Litet	Skogsområde i nordväst: Gunnes gård och intilliggande skogsområde (Norra berget) har stora kvaliteter och är fullt tillgänglig med asfalterad väg. Park i söder: ej tillgänglig och har låg rekreativ kvalitet pga begränsad storlek och trafikbuller.

Id	Boendetyper	Adress/plats	100m	300m	Status	Tillgänglighet rullstol	Åtgärdsbehov	Kommentar
19	LSS boende	Maria Krantzons väg 20	Nej	Ja	Befintlig	Ja	Litet	Boendet har tillgång till flera grönområden i närheten, 1: Skogsområde i norr som är fullt tillgängligt via asfalterad gångväg. 2: Kvarterspark i öster med tillgänglig öppen gräsyta och träd.
20	LSS-boende	Blommelundsvägen	Ja	Ja	Befintlig	Ja	Litet	Boendet har tillgång till flera grönområden i närheten, 1: Skogsområde i norr som är fullt tillgängligt via asfalterad gångväg. 2: Kvarterspark i söder med tillgänglig öppen gräsyta och träd.
21	LSS-boende	Maria Krantzons väg 10	Ja	Ja	Befintlig	Ja	Litet	Boendet har tillgång till flera grönområden i närheten, 1: Skogsområde i norr som är fullt tillgängligt via asfalterad gångväg. 2: Kvarterspark i söder med tillgänglig öppen gräsyta och träd. 3: Skogsområde i söder som nås via gångtunnel. Enkel stig finns, dock ej fullt tillgänglig. 4: Skogsdunge längs med Vallentunavägen. Denna är dock ej att betrakta som rekreativområde, relativt litet till ytan och kan snarast ses som buffertgrönska.
22	LSS-boende	Frestavägens gruppboende	Ja	Ja	Befintlig	Ej bedömt	Litet	Boendet ligger omgivet av naturmiljö och brukat landskap med tillgång till trädgårdskvaliteter på kvartersmark.
23	Psykiatriboende	Lokevägen	Nej	Ja	Potentiell	Nej	Stort	Skogsdunge i norr: Vägen till området är tillgänglig via planskild gångväg. Rik skogsmiljö som saknar tillgänglig stig. Stor potential att utvecklas och ge mervärde för hela kvarteret. Skogsområde i söder: Smal stig i relativt flack terräng medger viss tillgänglighet. Skogen är ingenvuxen men kan med skötsel få höga rekreativevärden.
24	LSS-boende	Sandavillan	Ja	Ja	Befintlig	Nej	Litet	Boendet ligger vid Sandaskogen och är omgivet av natur, det är nära att ta sig ut men stigarna som finns är enkla, dessa skulle kunna tillgängliggöras. Tillgång till trädgårdskvaliteter finns även inom kvartersmark.



# Referenser

Landskapets upplevelsevärden: vilka är de och var finns de?. (2007). Karlskrona: Boverket. Tillgänglig på Internet: [http://www.boverket.se/Global/Webbokhandel/Dokument/2007/landskapets\\_upplevelsevarden.pdf](http://www.boverket.se/Global/Webbokhandel/Dokument/2007/landskapets_upplevelsevarden.pdf) (2012-05-07)

Lindberg, Fredrik, Johansson, Lars & Thorsson, Sofia (år okänt). Infrastrukturnära vegetation i Göteborg. Göteborgs universitet. Tillgänglig på Internet: <http://www.mistraurbanfutures.org/sv/node/490> (2014-03-13)

Naturvårdsverket (2012). Sammanställd information om Ekosystemtjänster (NV-00841-12)

Statens offentliga utredningar (2013). Synliggöra värdet av ekosystemtjänster - Åtgärder för välfärd genom biologisk mångfald och ekosystemtjänster (SOU 2013:68)

Stockholms läns landsting, Tillväxt miljö och regionplanering (2013) Ekosystemtjänster i Stockholmsregionen - ett underlag för diskussion och planering

TMR (2012). När, vad och hur? Svaga samband i Stockholmsregionens gröna kilar.

Upplevelsevärden: sociala kvaliteter i den regionala grönstrukturen. (2001). Stockholm

Movium (SLU): Varför urban natur? Hela staden, argument för en grönblå stadsbyggnad.

## **GIS- och kartmaterial**

Se kapitlet Underlag i rapporten " Metoder för kartering av ekosystemtjänster, Förstudie Ekologisk utvecklingsplan för Upplands Väsby"



Upplands Väsby  
kommun